

Nr 51.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggspension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 23 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o)—6:o) hemställt.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler härefter följande frågor om tilläggspension åt vissa i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

Försvarsdepartementet.

1:o.

I en den 14 januari 1930 dagtecknad skrift har översten i armén friherre Gustaf Daniel Leuhusen anhållit om beredande åt honom, utöver honom såsom ryttmästare tillkommande pension, av tilläggspension såsom domänofficer vid Östra arméfördelningens stab.

*Ang. tilläggs-
pension åt
friherre G. D.
Leuhusen.*

Till stöd för sin framställning har sökanden anført, att han sedan de-

cember månad 1908 intill utgången av år 1929 eller något mera än 21 år tjänstgjort såsom domänofficer för skötseln av Järvafältet, i vilken egenskap han uppburit ett arvode, som under de senaste åren utgått med 3,000 kronor om året jämte dyrtidstillägg.

Arméförvaltningens fortifikations- och civila departement, som den 12 februari 1930 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, hava därvid i anledning av den i ansökningen lämnade uppgiften rörande sökandens löneförmåner såsom domänofficer vid Järvafältet till en början anmält, att enligt vederbörliga förteckningar över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden med flera ersättningar för ifrågavarande befattnings upprätthållande från och med budgetåret 1926/1927 av avlöningsanslaget utgått och utginge ett årligt arvode av 3,480 kronor, varå dyrtidstillägg beräknats enligt de för i avlöningshänseende nyreglerade verk stadgade grunder.

Beträffande ett flertal av de vid armén befintliga befattningar, för vilkas upprätthållande arvoden utginge, hade genom särskilda instruktioner, stater eller dylikt föreskrivits, att befattningarna skulle bestridas av pensionerad personal, som i regel avsåges att kvarstå i tjänst högst intill fyllda 60 år. Såvitt departementen hade sig bekant, hade emellertid några motsvarande föreskrifter icke meddelats i avseende å befattningen såsom domänofficer vid Järvafältet. Vid sådant förhållande och då på befattningens innehavare måste ställas särskilda krav på kännedom om och erfarenhet i frågor, som berörde skogs- och jordbruk, syntes sagda befattning — oavsett innehavarens benämning — få anses vara fullt likartad med vissa icke ordinarie befattningar inom den civila förvaltningen.

På grund härav och med hänsyn dels till den långa tid, sökanden innehaft ifrågavarande civila befattning, dels ock till hans ålder av nära 72 år, ansåge departementen skäligt, att sökanden, utöver honom från arméns pensionskassa i egenskap av ryttmästare tillkommande pensionsförmåner, tillerkändes viss årlig pension från allmänna indragningsstaten.

I avseende å pensionsbeloppets storlek hava departementen hänvisat till de beräkningsgrunder härutinnan, som tillämpats vid beredande av pension åt förutvarande amanuensen i lantmateristyrelsen, f. d. överstelöjtnanten G. Sahlin, sådana dessa grunder framginge av Kungl. Maj:ts proposition nr 109: 1928, punkt 4. I överensstämmelse med nämnda beräkningsgrunder syntes till utgångspunkt för pensionsbeloppets bestämmande i förevarande fall böra läggas ett belopp, motsvarande två tredjedelar av det till 3,480 kronor för år bestämda arvodet eller 2,320 kronor. Sedan sistnämnda belopp med hänsyn till bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension reducerats till en tredjedel eller 773 kronor 33 öre, syntes

den särskilda pensionen böra bestämmas till det närmast högre, i fullt krontal med 12 jämnt delbara tal eller till 780 kronor.

Departementen hava sålunda hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge, utöver honom på grund av hans förutvarande militära anställning tillkommande pensionsförmåner, från och med den 1 januari 1930 åtnjuta en årlig pension från allmänna in- dragningsstaten till belopp av 780 kronor.

I remissutlåtande den 19 februari 1930 har statskontoret anfört följande:

Såsom statskontoret framhållit vid åtskilliga tillfällen, då fråga väckts om beredande av tilläggspension åt pensionerade officerare eller underofficerare, som efter avgången från beställning å stat bestritt arvodesbefattningar, exempelvis såsom befälhavare för områden för de värnpliktigas inskrivning och redovisning, kunde det icke anses påkallat att bereda pensionsförhöjning i anledning därav, att vederbörande bestritt befattning, som vore avsedd att innehavas av pensionär. Någon sådan tilläggspensionering hade icke heller förekommit. Ehuru såväl sökanden som hans efterträdare tillträtt befattningen såsom domänofficer efter det de avgått med pension ur militärtjänst, kunde det dock icke förutsättas, att ifrågavarande befattning städse skulle innehavas av pensionerad officer. Det faktum att sökanden först efter avsked med pension erhållit här ifrågavarande befattning syntes visserligen i och för sig kunna väcka betänkligheter mot beviljande av tilläggspension, men med hänsyn till befattningens art och då sökanden under så lång tid som 21 år innehaft densamma, ville statskontoret ej motsätta sig, att pension utverkades åt honom. Mot den av arméförvaltningen gjorda beräkningen av pensionsbeloppet ansåge sig statskontoret böra göra den erinran, att pension syntes böra utgå med endast $\frac{21}{30}$ av det av arméförvaltningen föreslagna beloppet, 780 kronor, eller alltså, efter avrundning till närmast lägre med 12 jämnt delbara tal, 540 kronor.

På de skäl ämbetsverken anfört vill jag tillstyrka, att tilläggs- pension beredes sökanden från och med tiden för hans avgång från tjänsten såsom domänofficer. I avseende å pensionens storlek ansluter jag mig till statskontorets förslag allenast med den jämkning att, i överensstämmelse med vad som hittills plägat tillämpas, någon reduktion av beloppet torde böra ske med anledning av att sökanden icke i egenskap av domänofficer haft att erlägga avgifter för sin pensionering. Tilläggs- pensionens belopp synes mig i enlighet härmed böra bestämmas till 504 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre domänofficeren vid Östra arméfördelningens stab, översten i armén friherre Gustaf Daniel Leuhusen må, utöver honom på grund av hans förut-

Departement-
chefen.

varande militära anställning tillkommande pensionsförmåner, från och med den 1 januari 1930 åtnjuta en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 504 kronor.

2:o.

Ang. tilläggs-
pension åt
musikkon-
stapeln av 2:a
graden E. W.
Pettersson.

Med skrivelse den 9 januari 1930 har stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm med eget utlåtande till Kungl. Maj:t överlämnat en framställning, däri musikkonstapeln av 2:a graden över stat Erik Wilhelm Pettersson anhållit att komma i åtnjutande av pension vid uppnådda 65 års ålder samt att ett pensionsbelopp, motsvarande det för underofficerare av 2:a graden fastställda, måtte tilldelas honom.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Pettersson, som är född den 28 augusti 1865, antogs till hornblåsare den 5 maj 1880 och sålunda den 5 maj 1930 varit i tjänst vid flottan i 50 år; att han utnämndes och förordnades till underofficer av 2:a graden över stat den 5 mars 1908 med stöd av Kungl. Maj:ts brev den 21 februari 1908; att Kungl. Maj:t genom brev den 6 juni 1919 under vissa förutsättningar medgivit honom rätt att kvarstå i tjänst vid flottan tillsvidare till 65 års ålder eller, där så stationsbefälhavaren prövade lämpligt, under längre tid; att han, som åtnjtit avlöning såsom korpral vid flottan, enligt gällande bestämmelser vore berättigad att från och med månaden näst efter den, uti vilken avsked meddelats honom, årligen åtnjuta i pension sammanlagt 1,380 kronor; att han under sin långa tjänstetid på ett plikttroget och samvetsgrant sätt utfört sina åligganden inom flottans musikkår; att han i över 22 år innehaft underofficers av 2:a graden tjänsteställning samt under denna tid tjänstgjort såsom musikinstruktör vid kåren på ett berömvärt sätt. Ett av musikdirektören vid flottans station i Stockholm utfärdat intyg utvisar, att Pettersson under en tid av cirka 30 år varit instruktör för hornblåsare i signalblåsning ävensom för elever, som traktera mässingsinstrument, i blåsning av sådana; att Pettersson under cirka 40 års tid tagits i anspråk för notskrivning; att han deltagit i musiken såsom 1:e basist under cirka 30 år; samt att han under korvetten Balders långresa 1896—1897 tjänstgjorde såsom ledare för den ombord kommenderade musiken.

I sitt utlåtande har *stationsbefälhavaren* anhållit, att Pettersson vid avgång ur tjänst måtte tillerkännas en årlig tilläggspension av 780 kronor, att utgå från allmänna indragningsstaten, varigenom han skulle komma i åtnjutande av pension å sammanlagt (1,380 + 780 =) 2,160 kronor eller samma belopp, som nu tillkomme pensionsberättigad underofficer av 2:a graden.

Direktionen över flottans pensionskassa, som den 25 februari 1930 avgivit yttrande i ärendet, har anfört, att direktionen i likhet med stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm funne skäligt och lämpligt, att Pettersson tillerkändes en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten. Att denna tilläggspension fastställdes till sådant belopp, att hans sammanlagda pensionsförmåner komme att uppgå till de för underofficer av 2:a graden på stat bestämda, syntes emellertid direktionen icke tillrådligt, då Pettersson icke bidragit med några avgifter till sin pensionering. Medgivande av en så avsevärd tilläggspension skulle dessutom kunna åberopas som stöd för krav även från andra över stat befordrade beställningshavare på pensionsförmåner till lika belopp med vederlikar på stat. Om Pettersson bereddes en tilläggspension, måste en sådan åtgärd uteslutande innebära, att hans långa och väl vitsordade tjänstgöring som musikinstruktör vunnit erkännande och ansåges värd en belöning. Med hänsyn till nämnda omständigheter syntes sålunda en reducering av den av stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm föreslagna tilläggspensionen böra ske. Om ett tilläggsbelopp av 420 kronor bleve Pettersson tillerkänt, skulle hans sammanlagda årliga pensionsförmåner uppgå till 1,800 kronor, vilket belopp finge anses skäligt och väl avvägt. Till jämförelse kunde anföras, att underofficerare av 3:e graden på stat tillkommande pensionsförmåner utgjorde 1,884 kronor. Direktionen hade även vid upprepade tillfällen och senast i skrivelse till marinförvaltningen den 29 december 1929 föreslagit, att kockar och hovmästare vid sjömanskåren, som uppbure underofficers av 3:e graden lön, finge tillerkännas sammanlagda årliga pensionsförmåner av 1,536 kronor.

Vidare har direktionen framhållit, att direktionen uti skrivelse den 28 oktober 1929 framställt förslag om en tilläggspension från allmänna indragningsstaten av 540 kronor åt förre förmannen vid flottans varv i Karlskrona H. T. Danielson, vilken innehåft befattning såsom föreståndare och arbetsledare i varvets handvapenförråd. Om nämnda tilläggsbelopp beviljades Danielsson, komme han, som genom flottans pensionskassa uppbure årlig pension av 1,260 kronor, att sammanlagt åtnjuta 1,800 kronor i årliga pensionsförmåner. För flottans pensionskassas del skulle beviljandet av tilläggspension från allmänna indragningsstaten för Pettersson med angivna belopp, 420 kronor, icke medföra annan konsekvens än att dyrtidstillägg jämväl å denna pensionsförmån enligt gällande bestämmelser komme att från pensionskassan utbetalas.

I avgivet utlåtande den 13 mars 1930 har *marinförvaltningen*, under åberopande av direktionens över flottans pensionskassas yttrande, hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen medgiva, att Pettersson finge under sin återstående livstid jämte honom tillkommande pension åtnjuta årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 420 kronor.

I remissutlåtande den 9 april 1930 har *statskontoret* anført, att det ur principiell synpunkt syntes vara betänkligt att bereda en befattningshavare högre pension än som svarade mot hans löneställning. Då emellertid Pettersson under en lång följd av år med goda vitsord tjänstgjort såsom musikinstruktör, borde i detta fall få anses föreligga sådana särskilda omständigheter, som motiverade beviljande av högre pension än den Pettersson författningsenligt tillkommande. I fråga om storleken av dylik ytterligare pensionsförmån anslöte sig statskontoret till vad direktionen över flottans pensionskassa och marinförvaltningen i sådant avseende föreslagit.

*Departements-
chefen.*

Ehuru jag delar den principiella betänklighet, varat statskontoret i ärendet givit uttryck, finner jag dock med hänsyn till Petterssons långvariga och väl vitsordade tjänstgöring såsom musikinstruktör sådana särskilda omständigheter i detta fall föreligga, att jag anser mig kunna förorda, att han vid sin avgång ur tjänsten kommer i åtnjutande av tilläggspension. Jag vill i detta sammanhang erinra, att 1930 års riksdag bifallit Kungl. Maj:ts proposition nr 94 angående tilläggspension åt förut omförmälte förmannen H. T. Danielson. Vad tilläggspensionens storlek beträffar synes mig det av myndigheterna föreslagna beloppet väl avvägt. Jag får därför hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva.

att musikkonstapeln av 2:a graden över stat Erik Wilhelm Pettersson må från och med den tidpunkt, då han berättigats till pension, under sin återstående livstid jämte honom tillkommande pension åtnjuta en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 420 kronor.

3:o.

*Ang. tilläggs-
pension åt
förra rektorn
vid skepps-
gosseskolan i
Karlskrona
K. J. E.
Segrell.*

I en till Kungl. Maj:t ställd, av stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona den 8 maj 1930 överlämnad skrift har rektorn vid skeppsgosseskolan i Karlskrona Karl Johan Rikard Segrell hemställt, att hans tjänstgöring som extra ordinarie ämneslärare vid allmänna läroverk och som präst i svenska statskyrkan måtte tillgodoräknas honom vid beräkningen av hans pension vid avgång från rektorstjänsten.

Av handlingarna i ärendet framgår, att sökanden, som är född den 14 augusti 1865, innehaft befattning såsom vice komminister den 7 oktober 1896—30 april 1897 och som vice pastor den 1 maj 1897—29 augusti 1900 samt att han, sedan han åren 1900—1901 genomgått provårskurs vid högre allmänna läroverket i Lund, tjänstgjort som pastorsadjunkt den 14 juni—31 augusti 1901, som vikarierande läroverksadjunkt vid högre allmänna

läroverket i Falun läsåret 1901—1902, som vikarierande läroverksadjunkt vid högre allmänna läroverket i Kalmar läsåret 1902—1903, som pastorsadjunkt tre veckor under julferierna läsåret 1902—1903, som extra lärare vid högre allmänna läroverket i Karlskrona läsåren 1903—1905, som regementspastor vid Karlskrona grenadjärregemente den 21 december 1904—13 december 1907, som rektor vid skeppsgosseskolan i Karlskrona sedan den 2 juni 1905 samt som t. f. predikant vid tvångsarbetsanstalten och länsfängelset i Karlskrona den 4 maj—31 maj 1908. Av handlingarna i ärendet inhämtas vidare, att sökanden genom beslut av statskontoret den 20 juni 1930 beviljats avkortad pension till belopp av 3,650 kronor årligen, att utgå enligt bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänst innehavares rätt till pension; att sökanden såsom tjänsteår för pension därvid tillgodoräknats allenast tiden från och med höstterminen 1901, då han börjat sin anställning såsom lärare vid statsläroverk; att denna tid utgjorde fulla 28 tjänstår; samt att, då för hel pension i detta fall erfordrats 33 tjänstår, hans pension alltså bestämts till $\frac{28}{33}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 4,300 kronor. Då sökanden emellertid erhållit anstånd med avsked till 1 september 1930, kan han räkna ytterligare ett tjänstår och på grund härav erhålla en tilläggs pension å 130 kronor för år räknat.

Statskontoret, som den 25 juni 1930 avgivit utlåtande i ämnet, har därvid anført, att statskontoret ansett sig icke kunna såsom tjänstår för pension tillgodoräkna sökanden den tid av något mer än 4 år, då han under åren 1896—1901 tjänstgjort såsom extra ordinarie prästman. För den uppfattning av begreppet statstjänst, som låge till grund för detta avgörande, finge statskontoret åberopa vad som funnes meddelat i Kungl. Maj:ts proposition nr 129: 1924 angående rätt för läroverksadjunkten J. A. Kjellander att för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna viss del av den tid, varunder han innehaft befattning såsom kyrkoherde, samt i Kungl. Maj:ts proposition nr 137: 1925 rörande liknande förmån för lektorn H. E. Scholander. Anställning i prästerlig befattning hade således icke hänförts till statstjänst, utan frågan om tillgodoräkning av prästerlig tjänstetid hade ansetts böra underställas riksdagens prövning.

Utomstatlig anställning hade av riksdagen räknats till godo även i pensionshänseende, såsom framginge av åtskilliga riksdagsbeslut under de senare åren, exempelvis 1930 års riksdagsbeslut rörande tilläggs pensioner åt professorerna L. V. A. Stavenow, P. E. Liljeqvist och Ch. E. Overton, ämneslärarinnorna Sigrid Een och Karin Åhman samt läroverksadjunkten J. A. Eckstein (Kungl. Maj:ts prop. nr 137: 1930). Förutsättningen för sådant tillgodoräkande syntes hava varit att den utomstatliga verksamheten varit av betydelse för vederbörandes senare anställning i statstjänst. Den utomstatliga anställningstiden plägade allenast till $\frac{2}{3}$ tillgodoräknas i pensionshänseende.

På grund härav och då sökandens prästerliga anställning finge anses hava varit av betydelse för hans verksamhet såsom lärare i statens tjänst, syntes skäl föreligga att utverka riksdagens medgivande till en tilläggs-pension åt sökanden till årligt belopp av 260 kronor, motsvarande vad som ytterligare skulle hava tillkommit sökanden, om $\frac{2}{3}$ av den prästerliga tjänstgöringstiden likställts med statlig anställningstid.

Statskontoret har sålunda hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge, utöver den honom författningsenligt tillkommande pensionen, under sin återstående livstid uppbära en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 260 kronor.

Departements-
chefen.

Såsom statskontoret erinrat, har i ett flertal fall utomstatlig anställning av riksdagen räknats tillgodo i pensionshänseende, varvid förutsättningen för sådant tillgodoräknande varit, att den utomstatliga verksamheten ägt betydelse för vederbörandes senare anställning i statstjänst. Härvid har, såsom statskontoret framhållit, den utomstatliga anställningstiden plägat allenast till $\frac{2}{3}$ tillgodoräknas i pensionshänseende. Med hänsyn härtill och då Segrells tjänstgöring i prästerlig befattning torde få anses hava varit av betydelse för hans senare verksamhet såsom lärare och rektor vid skeppsgosseskolan, får jag tillstyrka, att Segrell tillerkännes en viss tilläggspension. Då jag icke har något att erinra mot storleken av det av statskontoret föreslagna beloppet, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre rektorn vid skeppsgosseskolan i Karlskrona Karl Johan Rikard Segrell må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en årlig tilläggspension från allmänna indragningsstaten till belopp av 260 kronor.

Ecklesiastikdepartementet.

4:o.

Ang.
tilläggspen-
sion åt förre
lektorn G. A.
S. Göransson.

Med eget utlåtande den 23 september 1930 har skolöverstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat en av förre lektorn vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm Gustaf (Gösta) Anders Sören Göransson gjord ansökning att i och för tilläggspension utöver den pension, som tillerkänts honom vid avgången från hans lektorsbefattning, få tillgodoräkna sig tjänstgöring vid statsunderstödd enskild läroanstalt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Göransson, som är född den 11 augusti 1865, utnämndes till adjunkt vid högre latinläroverket å Norrmalm den 9 mars 1904 och till lektor vid samma läroverk den 31 december 1920, att han den 3 juli 1930 erhöll avsked från sistnämnda befattning från och med den 12 augusti samma år, samt att statskontoret genom beslut den 5 juni 1930 beviljat Göransson avkortad pension till ett belopp av 3,630 kronor om året, därvid jämlikt bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 (nr 85) angående civila tjänstinnehavares rätt till pension tillgodoräknats honom de 26 år, under vilka han tjänstgjort i statens tjänst. Göransson har emellertid utöver förutnämnda tjänster bestritt tjänstgöring även vid statsunderstödd enskild läroanstalt, nämligen såsom ämneslärare vid Beskowska skolan i Stockholm under läsåren 1894—1904 eller under 10 läsår, därvid han haft en undervisningsskyldighet av 26—30 timmar i veckan samt åtnjutit tjänstledighet under en tid av endast 8 dagar.

Skolöverstyrelsen har i sitt utlåtande anført, bland annat att, då sökanden anhölle att på grund av nyssnämnda tjänstgöring erhålla tilläggspension, överstyrelsen finge erinra därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen i vissa tidigare fall bifallit liknande ansökningar. Så hade 1926 års riksdag (Kungl. Maj:ts prop. nr 191 och 192) beviljat förra adjunkterna J. J:son Ekegren och K. G. Harlin tilläggspensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken var och en av dem bestritt tjänstgöring vid kommunal eller enskild läroanstalt, och 1928 och 1929 års riksdagar hade (Kungl. Maj:ts prop. 92:1928, punkt 11, och 27:1929, punkt 7) till förre lektorn A. E. Westholm, respektive förre adjunkten E. O. G. Lindqvist beviljat tilläggspensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken var och en av dem bestritt full tjänstgöring vid samma enskilda läroanstalt, Beskowska skolan i Stockholm, vid vilken sökanden tjänstgjort. Vad nu förevarande ansökning beträffade, ville överstyrelsen framhålla, att Beskowska skolan i Stockholm ägt samma bildningsmål som de högre allmänna läroverken och att den vunnit erkännande för sin verksamhet genom att tillerkännas statsunderstöd alltsedan höstterminen 1890, studentexamensrätt alltsedan vårterminen 1878 samt lönetursrätt för skolans lärare genom brev den 6 november 1874, den sistnämnda rätten visserligen icke längre gällande med de löne-regleringsprinciper, som tillämpas sedan år 1905. Vad sökandens tjänstgöring vid nämnda läroanstalt beträffade, ansåge överstyrelsen, att densamma måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och till stort gagn för sökandens följande arbete i statstjänst. Under sådana omständigheter har det synts överstyrelsen med billigheten översensstämmande, att sökanden beviljades tilläggspension av statsmedel, och att därvid tillgodoräknades honom $\frac{2}{3}$ av den till 10 läsår uppgående tjänstetid, under vilken han vid Beskowska skolan i Stockholm

tjänstgjort såsom ämneslärare med full tjänstgöring, eller 6 hela läsår. Vid bifall här till skulle sökandens sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 32 år och hans årliga pension till $\frac{32}{33} \times 4,600$ kronor eller 4,460 kronor 60 öre och med föreskriven avrundning av pensionsbeloppet uppåt 4,470 kronor. Den tilläggspension, som i förevarande fall skulle kunna ifrågakomma, syntes alltså, enär den sökanden författningsenligt tillkommande pensionen utginge med 3,630 kronor, utgöra 840 kronor. Med hänsyn till Kungl. Maj:ts och riksdagens förenämnda beslut i fråga om Ekegren, Harlin, Westholm och Lindqvist borde sökanden jämväl erhålla rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

På grund av vad sålunda anförts har överstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, dels att Göransson finge från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande avkortad pension — en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till ett belopp av 840 kronor för år, dels ock att å sammanlagda beloppet av Göranssons pension och tilläggspension finge utgå förhöjning enligt bestämmelserna i förenämnda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 280).

I utlåtande den 4 oktober 1930 har *statskontoret* anfört, att, då skolöverstyrelsens förslag i förevarande ärende vore avpassat i överensstämmelse med de grunder, som kommit till tillämpning vid beviljande av tilläggspension i liknande fall, exempelvis enligt 1929 års riksdags beslut om sådan förmån åt förut omförmälte läroverksadjunkten Lindqvist, statskontoret anslöte sig till skolöverstyrelsens hemställan.

Departements-
chefen.

I likhet med skolöverstyrelsen och statskontoret samt under hänvisning till åberopade precedensfall tillstyrker jag, att tilläggspension tillerkännes Göransson med det belopp, myndigheterna förordat. Vid bifall här till lär sammanlagda beloppet av den Göransson tillkommande pensionen jämte tilläggspensionen bära regleras i enlighet med bestämmelserna i meromnämnda kungörelse den 18 juni 1925 (nr 280).

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre lektorn vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm Gustaf (Gösta) Anders Sören Göransson må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom författ-

ningsenligt tillkommande pension, en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 840 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmåner åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

5:o.

Uti en av skolöverstyrelsen med eget utlåtande den 7 juni 1930 till Kungl. Maj:t överlämnad skrift har förra lektorn vid folkskoleseminariet i Skara Elida Sanomon anhållit om tilläggspension på grund av tjänstgöring vid statsunderstödda privata läroverk och vikariat vid statsläroverk före sin anställning vid nämnda seminarium.

*Ang.
tilläggspen-
sion åt förra
lektorn Elida
Sanomon.*

Av handlingarna i ärendet framgår, bland annat, att Elida Sanomon, som är född den 3 september 1868, varit anställd vid Skara folkskoleseminarium som vikarierande adjunkt från och med början av höstterminen 1905 till och med den 31 januari 1906, som ordinarie adjunkt från och med den 1 februari 1906 till och med den 31 december 1918 och som ordinarie lektor från och med den 1 januari 1919 till och med den 30 juni 1929, från vilken dag hon enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 juni 1929 beviljats avsked från innehavande befattning; att statskontoret, sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 5 april 1928 medgivit henne rätt att få kvarstå vid sin tjänst tills vidare intill utgången av juni månad 1929, den 26 juni 1929 förklarat henne berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från tjänsten komme att äga rum, under återstående livstiden åtnjuta avkortad pension till belopp av 2,880 kronor årligen, att utgå enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 (nr 85); att den av statskontoret beslutade pensionen är beräknad med hänsyn till en tjänstetid av 24 år; samt att, därest tjänstetiden uppgått till 30 år, pensionen skulle hava utgått med ett belopp av 3,600 kronor.

Före sagda tjänstgöring vid folkskoleseminariet i Skara har Elida Sanomon enligt handlingarna i ärendet bifogad, bestyrkt tjänsteförteckning tjänstgjort vid följande läroanstalter, nämligen: under fyra läsår från och med höstterminen 1889 med full tjänstgöring vid nya elementarskolan för flickor i Karlstad, under läsåret 1894—1895 med full tjänstgöring vid Karlshamns läroverk för flickor, under tiden den 17 januari—1 mars 1896 med cirka 9 timmars veckotjänstgöring vid statens normalskola för flickor i Stockholm, under tiden den 16 februari till vårterminens slut 1900 med 3—4 timmars veckotjänstgöring vid högre lärarinneseminariet i Stockholm, under september må-

nad 1904 med 13 timmars veckotjänstgöring vid statens folkskoleseminarium i Stockholm, under läsåret 1899—1900 med sammanlagt 7 timmars veckotjänstgöring vid privata högre lärarinneseminariet och vid realskolan för flickor i Stockholm, under läsåret 1900—1901 med sammanlagt 17 timmars veckotjänstgöring vid privata lärarinneseminariet, realskolan för flickor och ateneum för flickor i Stockholm, under läsåret 1901—1902 med sammanlagt 9 timmars veckotjänstgöring vid samma läroanstalter samt vid realskolan för flickor och ateneum för flickor i Stockholm under läsåret 1902—1903 med sammanlagt 7 timmars veckotjänstgöring och under läsåren 1903—1904 och 1904—1905 med sammanlagt 7—8 timmars veckotjänstgöring, samt att hon dessa läsår icke åtnjutit någon tjänstledighet vare sig på grund av sjukdom eller andra orsaker.

Elida Sanomon har hemställt, att Kungl. Maj:t ville medgiva, att någon del av omförmälda tjänstgöring under en sammanlagd tid av 11 läsår finge räknas som tjänsteår och att Kungl. Maj:t på denna grund måtte bevilja henne någon tilläggspension. Såsom skäl härför har hon framhållit, att den henne tillerkända statspensionen blivit starkt avkortad icke allenast på grund av att hon ej i statstjänst uppnått 30 tjänsteår utan även och icke i ringa grad därigenom, att hon, som den 1 januari 1929 intjänat det för uppflyttning i högsta lönegraden erforderliga antalet tjänsteår, likväl icke kunnat ernå högsta lönegraden, emedan hon fyllt 60 år några månader, innan denna uppflyttning eljest skulle hava ägt rum, varför således hennes pension komme att utgöra ²⁴/₃₀ av pensionsunderlaget i näst högsta lönegraden.

I sitt utlåtande har *skolöverstyrelsen* anført, bland annat, att den tid, under vilken Elida Sanomon vikarierat vid statsläroverk, inräknats i den tjänstetid, som lagts till grund för beräkning av sökanden tillerkänd pension.

Vidkommande av Elida Sanomon åberopad tjänstetid vid enskilda läroanstalter finge överstyrelsen erinra om riksdagens i skrivelse nr 215 år 1929, punkt 79, gjorda uttalande av innebörd, att sådan tjänstetid i nu ifrågavarande hänseende åtminstone icke för närvarande borde medräknas, i den mån den avsåge icke statsunderstödd läroanstalt. Med hänsyn härtill ansåge sig överstyrelsen icke kunna tillstyrka, att hennes tjänstetid vid nyssnämnda läroanstalter i pensionshänseende räknades henne till godo i vidare mån än den infallit under tid, då anstalterna i fråga åtnjutit statsunderstöd.

Av handlingarna i ärendet framginge, att Elida Sanomon varit anställd som lärarinna vid Nya elementarskolan för flickor i Karlstad från och med höstterminen 1889 till och med vårterminen 1893 samt vid Karlshamns elementarläroverk för flickor under läsåret 1894—1895. Förstnämnda skola hade emellertid erhållit statsunderstöd först från och med vårter-

minen 1892, i följd varav hon i pensionshänseende endast kunde tillgodoräknas ett och ett halvt år av tjänstetiden vid denna skola. Skolan i Karlshamn hade däremot åtnjutit statsunderstöd under hela läsåret 1894—1895, varför sökandens tjänstetid vid denna skola kunde helt medräknas. Elida Sanomon skulle med nu angivna beräkningsgrund äga tillgodoräkna sig en tjänstetid vid privata läroanstalter av tillhoppa två och ett halvt år. För beräknande av tilläggspension skulle emellertid i enlighet med tidigare tillämpade grunder medräknas allenast två tredjedelar av tjänstetiden eller alltså ett och två tredjedels år. Då hennes tjänstetid vid statsläroverk, såsom nämnts, uppginge till 24 år, skulle hon alltså hava att för pension tillgodoräkna sig $24 + 1\frac{2}{3} = 25\frac{2}{3}$ tjänsteår eller i avrundat tal 25 tjänsteår. Enär pensionsunderlaget utgjorde 3,600 kronor, skulle alltså hennes pension jämte tilläggspension uppgå till $\frac{25}{30} \times 3,600 = 3,000$ kronor, vadan tilläggspensionen skulle uppgå till $(3,000 - 2,880)$ 120 kronor för år.

Till sist ville överstyrelsen erinra därom, att 1930 års riksdag (Kungl. Maj:ts prop. 137, punkterna 7:o—9:o, samt Kungl. Maj:ts prop. 158) medgivit, att tilläggspensioner finge utgå till förra ämneslärarinnorna Sigrid Een och Karin Åman, förre läroverksadjunkten J. A. Eckstein samt biträdande föreståndarinnan Gerda Eufrosyne von Sydow. De förhållanden, som låge till grund för beviljande av tilläggspension åt nämnda personer, vore likartade med förut åberopade grunder för bifall till Elida Sanomons framställning i av överstyrelsen angiven omfattning.

I anslutning till vad överstyrelsen sålunda anför, har överstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1931 års riksdag medgiva, dels att Elida Sanomon finge, räknat från och med den 1 januari 1931, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne eljest tillkommande pension av statsmedel — en årlig tilläggspension å allmänna indragningsstaten av 120 kronor, dels ock att pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) och dyrtidstillägg för sökanden finge, likaledes från och med den 1 januari 1931, beräknas å ett sammanlagt pensionsbelopp av 3,000 kronor.

Statskontoret, som den 22 augusti 1930 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anför, att, då Elida Sanomon tjänstgjort vid statsunderstött enskilt läroverk under två och ett halvt år samt hon, enligt vad statskontoret inhämtat, från enskild statsunderstödd pensionsinrättning icke åtnjöt pension till högre belopp än 91 kronor 40 öre årligen — vilken pension utginge från svenska lärarinnornas pensionsförening — tilläggspension syntes, i överensstämmelse med vad som skett i tidigare liknande fall, böra utverkas åt henne. Mot det av skolöverstyrelsen föreslagna beloppet, 120 kronor, hade statskontoret ej något att erinra.

Departements-
chefen.

Att, på sätt skolöverstyrelsen och statskontoret tillstyrkt, tilläggs-
pension beviljas Elida Sanomon i överensstämmelse med de principer, som
i likartade fall förut tillämpats, finner jag mig böra tillstyrka. Jag får
alltså, under hänvisning till de av skolöverstyrelsen åberopade prece-
densfallen, förorda överstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl.
Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva.

att förra lektorn vid folkskoleseminariet i Skara
Elida Sanomon må, räknat från och med den
1 januari 1931, under sin återstående livstid uppbära
— utöver henne eljest tillkommande pension av stats-
medel — en tilläggs-pension å allmänna indragnings-
staten till belopp av 120 kronor för år med rätt att å
ett sammanlagt belopp av 3,000 kronor åtnjuta för-
höjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18
juni 1925 (nr 280).

6:o.

Ang.
tilläggs-pen-
sion åt 1:e
expeditions-
vakten C. J.
Lindström.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av länsstyrelsen i Gotlands län överlämnad
skrift av den 20 september 1930 har förre förste expeditionsvakten hos
länsstyrelsen i Gotlands län C. J. Lindström anhållit om beredande åt ho-
nom, utöver tillerkänd pension såsom förste expeditionsvakt hos nämnda
länsstyrelse, av tilläggs-pension i egenskap av vaktmästare vid högre all-
männa läroverket i Visby.

Till stöd för ansökningsen har Lindström anför, att han genom beslut
av statskontoret den 4 september 1930 förklarats berättigad att från och
med dagen näst efter den, då avgång från hans anställning såsom förste
expeditionsvakt hos länsstyrelsen i Gotlands län komme att äga rum, under
återstående livstiden åtnjuta avkortad pension till belopp av 1,104 kronor
årligen, att utgå enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst-
innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907. Den av statskontoret
beräknade pensionen, 1,104 kronor, utgjorde, då Lindströms tjänstetid hos
länsstyrelsen uppginge till cirka 21 år — efter vederbörlig avrundning —
^{21/35} av pensionsunderlaget för förste expeditionsvakt (7:e lönegraden),
1,824 kronor.

Emellertid hade Lindström före tillträdet av sin tjänst hos länssty-
relsen innehaft anställning under tiden 1 april 1901—31 maj 1909 såsom
vaktmästare vid Visby högre allmänna läroverk, vilken syssla statskon-
toret enligt under hand lämnad underrättelse ansett icke kunna betraktas
såsom anställning i statstjänst i den bemärkelse, vari detta uttryck toges
i den civila pensionslagen.

Då bestridandet av befattning som vaktmästare vid ett högre allmänt

läroverk borde få anses utgöra ett arbete i statens tjänst och riksdagen, enligt vad Lindström inhämtat, vid ett flertal tillfällen även funnit skäligt bevilja pension åt dylika vaktmästare, har Lindström anhållit, att Kungl. Maj:t måtte hos 1931 års riksdag göra framställning, att en tilläggspension på grund av hans nämnda anställning måtte tillerkännas honom med 408 kronor årligen, beräknat för en anställningstid av åtta år, så att sammanlagda pensionsbeloppet för honom komme att uppgå till 1,512 kronor, motsvarande $\frac{29}{35}$ av förenämnda pensionsunderlag, 1,824 kronor.

Enligt ett av förre rektorn vid Visby högre allmänna läroverk R. Steffen utfärdat intyg har Lindström under den tid, han varit anställd vid läroverket, med nit och skicklighet fullgjort sina åligganden samt icke åtnjutit någon ledighet.

Länsstyrelsen i Gotlands län, som tillstyrkt ansökningen, har meddelat, att Lindström beviljats avsked från och med den 1 oktober 1930.

Skolöverstyrelsen, som, efter remiss, den 11 oktober 1930 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid endast yttrat sig i frågan, huruvida sökandens tjänstgöring såsom vaktmästare vid berörda läroverk varit av beskaffenhet att böra tillgodoräknas honom för tilläggspension.

Överstyrelsen har erinrat därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen vid flera föregående tillfällen beviljat pensioner till vaktmästare vid allmänna läroverk, samt att i ett av läroverksöverstyrelsen den 12 september 1911 avgivet förslag till läroverksvaktmästares pensionering, vilket legat till grund för åtskilliga av riksdagen beviljade sådana pensioner, vaktmästarbefattningen vid högre allmänna läroverket i Visby hänförts till den pensionsklass, som överstyrelsen föreslagit för förste vaktmästare vid högre allmänna läroverk. Överstyrelsen har tillika meddelat, att nämnda befattning även under den tid, då sökanden innehade densamma, varit av samma beskaffenhet som då överstyrelsens nyssnämnda förslag avgavs. Till vaktmästare av nämnda pensionsklass hade hel pension beviljats efter en tjänstetid av minst 30 år och proportionellt avkortad pension efter en tjänstetid, som omfattat mindre än 30 år. Hel sådan pension hade under de senare åren utgått med ett belopp av 1,584 kronor, dyrtidstillägg oberäknat, eller således med ett belopp, som endast obetydligt understeg hel pension för manlig expeditivsvakt vid länsstyrelserna.

Med anledning härav har överstyrelsen ansett önskligt, att sökanden på grund av sin nämnda tjänstgöring vid högre allmänna läroverket i Visby kunde beviljas tilläggspension. Överstyrelsen har funnit skäligt, att därvid tillgodoräknades honom en tjänstetid av åtta år, och sålunda tillstyrkt bifall till ansökningen.

I utlåtande i ärendet den 22 oktober 1930 har *statskontoret* anfört, att ämbetsverket vid prövning den 4 september 1930 av frågan om sökandens rätt till pension enligt bestämmelserna i den civila pensionslagen funnit, att allenast sökandens anställningstid hos länsstyrelsen i Gotlands län alltifrån ingången av juni månad 1909 kunde tillgodoräknas honom såsom tjänstår för pension, och hade alltså tillagt honom en avkortad pension, motsvarande $\frac{21}{36}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 1,824 kronor, eller efter föreskriven avjämnning 1,104 kronor. Statskontoret hade nämligen ansett sig icke kunna författningsenligt tillgodoräkna i detta hänseende den tid av något mer än 8 år, varunder sökanden innehaft anställning såsom vaktmästare vid högre allmänna läroverket i Visby. Vid allmänt läroverk anställd vaktmästare hade med hänsyn till anställnings- och avlöningsförhållandena icke ansetts vara befattningshavare i statstjänst i egentlig bemärkelse. Emellertid hade riksdagen, såsom skolöverstyrelsen framhållit, i förekommande fall alltid plägat tilldela sådan vaktmästare pension av statsmedel vid avgång efter långvarig tjänst och vid framskriden levnadsålder. Med hänsyn härtill ville det synas statskontoret billigt, att åt sökanden utverkades en tilläggspension, motsvarande hans förenämnda tjänstetid av 8 år vid allmänna läroverket i Visby, eller alltså 408 kronor att utgå från och med den 1 oktober 1930, då han tillträdde sin av statskontoret honom tilldelade pension. Härigenom skulle han komma i åtnjutande av en avkortad pension till belopp av 1,512 kronor, motsvarande $\frac{29}{36}$ av förenämnda pensionsunderlag.

Statskontoret har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge från och med den 1 oktober 1930 under sin återstående livstid uppbära, utöver den honom författningsenligt tillkommande pensionen, en tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 408 kronor för år räknat.

Departementis-
chefen.

Ehuru anställning såsom vaktmästare vid allmänt läroverk, på sätt statskontoret erinrat, ansetts icke hänförlig till statstjänst i egentlig mening, hava dock läroverksvaktmästare i ett flertal fall genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen tillerkänts pension av statsmedel. Med hänsyn härtill finner jag i likhet med myndigheterna billigt, att sökanden erhåller viss tilläggspension på grund av sin tjänstgöring såsom vaktmästare vid allmänt läroverk.

Då jag ej funnit något att erinra mot den ifrågasatta tilläggspensionens storlek, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förste expeditionsvakten hos länsstyrelsen i Gotlands län C. J. Lindström må, räknat från och med den 1 oktober 1930, under sin återstående livstid uppbära, utöver den honom författningsenligt tillkom-

mande pensionen, en tilläggspension å allmänna in-
dragningsstaten till belopp av 408 kronor för år
räknat.

Vad departementschefen ovan under punkterna
1:o)—6:o) hemställt, däri statsrådets övriga ledamö-
ter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla
samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga
vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riks-
dagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.